

R E G É L Ő.

PESTEN csötörtökön junius 12^{kén} 1834.

Megjelen társával együtt hetenként kétszer vasárnap és csötörtökön. Fél évi díjja helyben képekkel 5 ft. boritéktalanul; postán 6 ft. pengőben. Képek nélkül egy ezüst forinttal olcsóbb. Buda-pestiek évnegyedenként is válthatnak példányt. A' folyóírásnak egyes száma 24 kr; egyes kép 12 kr. p. p.

TÖRTÉNET ÉS ELBESZÉLLÉS.

Demir basa Illokön. *(Folytatás.)*

Ez alatt Hassan jelenté urának, hogy minden szerencsésen véghez ment, 's a' keresztény szüz akaratjának megtudását várja.

„Hassan — szóll a' basa öntetszóleg — parancsomat egész meglegedésemre teljesítetted, találtál-e véghez vitelénél akadályokra?“

Hassan hosszasan elbeszélé a' dolog egész folyamatját, 's el nem mulasztá ön 's társai vitézségét a' lehetőségig kiemelni. A' basa különösen örvendett, hogy László e'képpen maga magát átadá önkényének 's hatalmának, mert rég ohajtott már biztos alkalmat ezen gyűlölt kereszténynek törbe ejtésére, nem mervén erőszakosan ellene fellépni, minthogy a' forrongó népnek mindig veszedelmes alakot öltő elégtelenségét 's bosszúját rettegte. Azért gyűlölé leginkább Lászlót, mivel szerencsés vágytársát volt kénytelen benne látni. Most tehát ura levén életének, eltökéllé magában, hogy a' keresztény vitéz nem fogja többé a' szép Ilkánál utját elállani, 's László sorsa el volt határozva.

Eltávozván Hassan a' basának egy intésére, ez szép foglyát ment látogatni. Arczvonalmi barátságos nyájas mosolygásba burkolva gyengéd vigasztaló hangon szóllott az elkeseredett szüzhöz.

Ez azonban nyilván kimutatá iránta érzett határtalan megvetését. Iszonyú helyzetében csak módokról gondolkodott magát a' reá váró gyalázattól megmenteni. A' meggyaláztatásnak rémképe egész szörnyűségében lebegett szemei előtt, 's vérző kedvesének képe ezerszer nevelte rettentő gyötrelmeit. Demir képzelé a' szerencsétlen hölgy gondolatit, és meggyőződén, hogy ezen keserves pillantat nem

igen kedvező a' szerelmi vallomás-tételekre; jobbnak tartá vágyai teljesítésére alkalmasb időt választani. Bizván abban, hogy ragadmánya ki nem szabadulhat körmei közül, eltávozott, 's azzal kecségteté buja gerjedelmeit, hogy éde-sebb lesz az ohajtott gyümölcsöt mint ajándékot elfogadni, hogy sem azt erővel idő előtt letépni.

Most tehát megmenekedett Ilka a' Töröknek utált te-kintetétől, és egy diszesen ékesített terembe vezetettet, hol azon ürügy alatt, hogy fényes születéséhez illően tar-tassék, szüntelen számos török asszonyoktól környeztetett, kiknek keményen meghagyá a' basa, hogy legkisebb moz-dulatira is szorosan figyeljenek, 's mindenekről hiv jelen-tést tegyenek. Még azon vigasztalástól is megfosztatott a' szerencsétlen Ilka, mellyet hiv dajkája társaságában lelt volna. Sára t. i. egészen a' kastély kapuig kíséré zokogva szeretett asszonyát; de be nem eresztetett, nehogy Ilka vele szabadságának vissza szerzéséről tanakodhasson. Ezen kegyetlen bánásmód mind inkább nevelé mérhetlen utálatát az undok pogány iránt.

Gyakran meglátogató a' basa szép foglyát, de kényte-len volt észre venni, hogy ennek gyűlölsége 's bánatja sem az idő, se gyakori ostromlási által nem enyhülnek, sőt inkább nagyobbodnak. Midőn tehát látná, hogy minden elkövetett fortélyok se képesek hidegségét meggyőzni: nem uralkodhata tovább haragján, 's meggyőzetvén ettől józanabb indulatja, dühösen hagyá-el egykor a' még ma-kaességában is bájoló szűzet, uj cseleken törvén fejét, mel-lyek czélját elősegitenék, minekelőtte kénytelen volna erő-szakhoz nyulni.

Tünődései közben László jutott eszébe véletlenül, 's vad öröm-érzet tölté-be szívét, meggondolván, hogy a' szerencsétlen szerető hathatós eszközül szolgálhat a' büszke szépnak keménysége legyőzésére. A' félelem, kedvesét vér-zeni látni iszonyú kinok között, nagyobb benyomást tehetne ennek szerető szívébe, mint minden egyéb fenyegetések. Alig érett-meg ezen gondolat a' gonosz helytartó fejében, már több reménnyel lépett Ilka teremébe, mint eddig.

„Ilka! — szólla innepélyesen“ — szenvedélyemnek mindinkább nevékedő tüze sorsodnak az enyimhez kapcsolását kívánja. Utójára jövök kezemmel megkinálni, 's erő-sen eltökélém magamat sorsodnak azonnal elhatározására.

Válassz tehát: akarsz-e mint alacsony rabné egyedül urad kényének 's kedvtöltésül szolgálni, vagy pedig méltóság 's pompában egy szerető férj karjai közt részesülni, és boldogítva boldogítani?"

Ilka nem felelt. Demir újra minden lehetséges ékes szólását elő vette; könyörgött 's fenyegetődött. A' leggyengédebb szerelmi szavakat pazarlá az érzéketlenre; végre bőszültében iszonyú átkozódásokra fakadt. Minden hijába volt. Se szerelmének mézes szavai, se dühének féketlen kitörései nem nyerhetének egyebet megvető hallgatásnál, vagy nehány, ajánlása iránt unodorodást jelentő, szavaknál.

„Asszony, asszony! — kiálta dühös indulatai miatt reszketve Demir — nem tudod, milly igen hatalmamban vagy, 's milly messze hathat boszúm, melyet ellenszegülésed, 's olly nyilván kimutatott megvetésed bennem gerjeszt. Féljed régtől vissza tartott rettentő egész haragomnak könyörületlen dühét.“

„Török — felele szilárdul Ilka — meggyőződhettem már, reményem, minden ellenem intézett fortélyidnak sikeretlenségéről; 's még is gondolni bátorkodod, hogy Szeremy Péter huga képes lenne a' haláltól reszketni?“

„Ön halálotól talán nem! — viszonya a' basa ördögi vigyorgással. — De mit szóllasz, ha azt mondom, hogy szememnek egy intésére olly élet fog megszűnni melly előtted tulajdon életednél ezerszerbe becsesebb?“

Itt egy kissé elhalgatott. Ilka elrémült, sejdítvén ezen irtóztató szavaknak halált hozó értelmét. 'S most Demir hideg hangon tudtára adá elhatározott szándékát László iránt, ha tüstént végett nem vet makacs ellenszegülésének. Lehetetlen kimondani azon kétségbeesést, mellybe Ilkát ezen rettenetes nyilatkozás dönté. Mély fájdalma nem bírhatá könyörületességre az embertelen pogánynak szívét; rendithetlenül maradt az meg kimondott kegyetlen szándéka mellett, 's hidegen felelt a' szép esengőnek forró könnyeire.

„Most rajtad a' sor könyörögni, 's rajtam megvetéssel tagadni-megíkeréseidet. Ismered feltételemet, Allahra esküszöm, hogy az változhatlan. Vagy követsz a' mecsetbe, vagy kedvesed a' legborzasztóbb kinok közt végzi életét. Most magadra hagylak, holnap eljövök ismét, 's akkor választásodnak el kell határozva lenni. Még ezen napon

tehát gondolkozhatasz; de el ne felejtöd, mit mondtottam, 's gondold-meg, hogy nincs olly hatalom a' földön, melly szándékomat 's eskümet megváltoztathatná."

Ezen szavak után elhagyta a' szerencsétlent, szabadságot adván neki iszonyú sorsán gondolkodni. Az előterjesztett választás olly rút volt, mint azon lélek, mellyből eredetét vette. Demir basa nője lenni! ezen borzasztó szónak csak gondolása is halálosan rázá-meg Ilka minden érzékeit. Ellenben Lászlót kinos halálra hurczolva látni! ezen gondolat szinte ezer törrel döfé keresztül szerető szivét.

Ilka nemének gyengéd érzékenységevel ítelt a' haza nem-es szeretetétől ihlelve. Ő Lászlóban nem csak szeretett kedvesét, hanem eltiprott honjának egyik hasznos, bátor, 's felette szükséges hőst szemlélte, ki egyedül vala képes hatalmas, de szerencsétlen bátyja helyét kipótolni. Ezen egyesült kinos képzeletök a' kétségbeeséshez közelgő Ilkát a' vigasztalhatatlanság feneketlen örvényébe taszíták. Szüntelen küszködött magával, minő határozást kellene tennie? 'S azon határozás, mellyhez ragaszkodni elméje szükségesnek ítélte, legborzasztóbb alakban nyugtalanítá lelkét. Így az egész napot 's éjt kinos bizonytalanságtól gyötörve tölté-el, 's a' hasadó hajnal, még nagyobb inségbe meríté, mivel megjelent az elhatározásnak rettenetes órája.

Demir basa jókor megjelent a' végső válasz hallására; — 's a' tegnapi kinos jelenetek megújultak, de nem szerencsésb kimenetellel. Látván a' basa foglyának rendíthetetlen elkeseredését 's makacsságát, tajtékozva szörnyű bánattól Hassan-t kiáltá, 's parancsot ada Lászlónak kinos halálára. A' becsstelen kedvencz sietett ezen ohajtva var kegyetlen parancs szapora teljesítésére, 's a' végső, Ilkán sorsát elhatározó, perczenet megjelent. Ezen kegyetlen parancs elfelejteté vele minden előbbi 's jövőendő szenvedést. Csak kedvesét látá a' kintpadra vonatni, 's megöletni, és engesztelhetetlen árnyékát tetézve tátogó sebekkel a' sírból feléje lengni, 's őt mint kora halála okát az Isten előtt vádolni. Rettenetes volt ezen látvány; — nem volt ereje annak elment állni. Szánakozás, félelem, kétségbeesés vívtak ezer gyötrelmekről marczanglott szivében: — 's végre félig elfojtott, alig hallható, reszkető hangon megadá az utált pogánynak a' kívánt rettentő igenlő választ! —

„Ez a' legokosabb határozás, melyet tehettél — szólla ez diadalmi tekintettel — holnap nőm leszel, 's egész Szeremség feletti hatalmamot megosztom veled. Egybekelésünk talán forrása leend a' kölcsönös egyetértésnek a' Törökök 's keresztények között. — Hassan! tégy rendeléseket a' holnapi pompa iránt, mellynek fényessége, akarom, hogy a' legtüzesb elme képzelődését is százszorosan felül mulja; Lászlót pedig ezennel bocsásd szabadon. —

Ezen öszvekelés hire csak hamar elterjedt az egész környékben, és szörnyű boszúságra 's fájdalomra gerjeszté a' keresztényeket; mert közönségesen hívék, hogy Ilka önkényt hajlott a' gyalázatos kötésre.

László szabadságát megnyeré; — de átkozta azt életével együtt, meghallván annak iszonyú díját, 's megbocsáthatatlannak tartá Ilka tettét.

A' szerencsétlen nap megjelent. A' keresztények elfogódva mély fájdalomtól sereglének öszve. A' pompás megnyegzői készültek nevelék boszúságukat; néhány merész ifiú, egy elhatározó bátor csapást javallott tenni az utált szövetség erőszakos meggátlására. De a' legbátrabb lelkek is csüggedeztek, ha meggondolák erőtlenségöket. — Egy köz mozgás 's tolongás tudtára adá a' népnek, hogy közelget a' helytartó szép arájával (menyasszony) a' mecset felé. Az eléguletlenség tompa moraja nyilván kimutatá a' keresztények fájdalmas érzését. De a' Törökök vigyáztak magokra. Számos lovas csoportok száguldtak a' vár minden részeibe fel 's alá a' rend feltartására ügyelve; 's a' legkisebb erőszakos szándéklat is örültség lett volna az elnyomott keresztények részéről. *(Folytatás következik.)*

É L E T - T Ö R T É N E T.

Az ó kor jelesb asszonyai. *(Végzet.)*

Theska a' zsarnok Dionisius testvére Polixenhez ment férjhez. Ez a' zsarnok embertelennek tetteit nem szenvedhetvén, 's tartván, hogy ő is áldozatja lesz dühének, elszaladt. A' király ezt megtudván testvérének szemére hányta, miért nem jelenté-meg néki férje elszökését? Mire Theska így felelt: „hát olly alávaló gondolkozású asszonynak tartasz engemet, hogy tudva férjem megfutamlását bal sorában őt nem követtem volna?“ Kevéssel ezután megtudván

Theska hollétét Polixennek, ő is utána ment a' számkivetetthez.

Philonak feleségétől kérdezék egykor barátnéji, miért nem visel arany ékességeket; mire ő így felelt: „elég nagy ékesség egy nőnek férje iránti hűsége és erénye.“

Alcestis Admetust a' thessalai királyt 's férjét úgy szerette, hogy midőn ez betegeskedvén az oraculum neki azt felelné: „meg fog gyógyulni, ha barátjai közül valamelyik magát megöli“ Alcestis nem engedte senkinek ezen dicsőséget, hanem magát férje életéért feláldozta. Admetus meggyógyulván emléket emelt Alcestisnek, 's ott siratta haláláig hűséges nőjét.

Julia C. Caesarnak leánya Pompejus Magnusnak felesége, midőn férjének véres köntösét látta haza hozatni, Pompejus halálán elkeseredve fegyverrel vete véget életének.

Hypsicratea Mithridates felesége úgy szerette férjét, hogy a' háborúban szüntelen mellette volt, és szerencsétlenségében is követte; sőt hogy maga jobban harczolhasson, lebegő haját levágta, és sisakot tett fejére.

Szendár.

J E L E S M O N D Á S.

Bölcs. Esztelen.

Bölcs az, a' ki tavaszának

Vigan tölti napjait:

Esztelen, a' ki gondjának

Czélt nem tevéen, rabságának

Koholja vas lánczait.

Kis János.

Hizelkedés. Elcsábitni könnyű, 's ahhoz csak hizelkedés kell, melly alig lehet olly durva, 's a' valóval olly ellenkező, hogy még is sokan szívesen ne nyelnék-el, 's meg ne emésztenék. Ezen álpénz becse nagy a' világon, és még akkor is kelendő, mikor nem justae ligae monetának tudatik azon franczia anecdota szerint, melly így kezdődik: „Je sais, qu' il me trompe, mais il m'amuse.“ (Tudom, hogy ő engem megcsal, de engem mulat.)

Gr. Széchenyi István.

Gnomák. Az oktan állatok élnek minden öntudás 's a' rosznak felfogása nélkül; ők a' halállal elvégzik életüket: de mi e' keservekkel teljes élet után még egy túl-világot is reménylünk. A' szent hit egy boldogabb élettel biztatja lelkünket. Csak az ön-hitt álbölcsek mondják, hogy csalatkozunk. — Ó ha ez így lenne, mellyik teremtmény volna boldogtalanabb az embernél.

Matics Imre.

A' rágalmazó súlyirányban áll a' rozsdával. Ez az ércznek fényét marja-le: amaz pedig az ember becsületét.

P. Szóke-Dencsről.

K Ö L T É S Z E T.

E l s z á n á s.

Gyenge korom tavaszában,
Mig az érzés szunnyadott,
Egy kis virág is magában
Kedvet, 's izlést adhatott;
Mert a' lélek kis körében
Béke, és hű csend lakott,
A' gyermek vágyó keblében
Csak a' jelen dobogott.
De hogy a' kor tova hága
A' kebelbe érzés ült,
A' szív 's béke boldogsága
Abban már elszenderült,
Minden iránt érzéketlen
Lett a' lélek Egy nélkül,
Mert előtte csak egyetlen,
Mellybe minden egyesül.

A' világnak is főbb kincsét
Én csak ebben becsültem,
Sőt életem, 's magam becsét
Csupán érte szerettem,
Ah de midőn ez az egy kincs
Nem nekem van teremtvé,
Minden el halt vele, és nincs
Semmi öröm rám nézve.
Mért élek hát érdeketlen
Világ zaja körében?
Hol minden tárgy csak kegyetlen
Kínt szül keblem mélyében.
Ama csendes békét újra
Csak még úgy remélhetem,
Ha éltemet monostorba
Örökre eltemetem.

K.

K Ü L Ö N F É L E.

Aprilisi bolond. Midőn Ferencz, lorraine-i (lotharingi) herczeg, és felesége Nancy-ban fogva tartattak, következő fortélyhoz folyamodtak, hogy magokat kiszabadíthassák. Paraszt köntösbe felöltözve hátokra szemét-kosarat kötven alkonyattal a' város kapuján kimentek. De egy aszszony mind a' mellett reájok ismert, és sietett az egyik őrkatonának besugni. „Aprilisi bolond!“ nevére a' katona, ki jól tudta, hogy éppen az napon aprilis elsője volt, 's az egész őrség tisztától kezdve az utósó közlegényig „aprilisi bolond!“ kiáltának. A' kormányzó azonban, midőn a' tréfát neki elbeszélnék, még is kétségeskedni látszatott, 's meg akart a' dologról győződni. De már késő volt; a' herczegi pár már jó darab utat hagyott maga megett az „aprilisi bolond“ rovására.

Különös genealogia. Harwood urnak két leánya volt első feleségétől. Az öregebbik John Coshickhoz ment férjhez; ezen Coshicknak hasonlólag volt egy leánya az első házasságból, kit az után az öreg Harwood vett feleségül, 's neki gyermeket is szült. John Coshick második felesége tehát mondhatá: az atyám nekem fiam, és én anyám anyja vagyok, a' testvérem leányom, öcsémnek pedig nagyanyja vagyok.

Vendég h a j. Ismeretes dolog, hogy a' paróka még csak XIV-ik Lajos alatt jött közönségesen divatba. Bizonyos betegség, melly mulhatlanul maga után vonta a' hajnak kihullását, ugy lát.

szik, a' vendég-hajat (parókát) ezen királynak udvaránál egészen közönségessé tette, míg előtte csak itt ott használták. — De Maria skót királyné életéből, melyet Chalmer irt, azt veszi-ki az ember, hogy ezen királyné is viselte ama fej-ékszert, mely már akkor is parókának nevezteték. 1568-ki június 28-kán Knolly kamarás Londonban Cecil ministerhez írta, hogy a' királyné hat kamarásnéjinek egyike mistress Seaton a' legjelesb hajfodrásznénak tartatik, 's egyéb remekmunkákon kívül tegnap és ma a' királynak fodoritott haját tett-fel, mely parókának neveztetik. Német országban is kellett illy mesterséges hajaknak divatozni. Meg van azon időből bizonyos Coburg herczegnek levele egyik tisztéhez, melyben neki megparancsolja „hogy neki is hozasson egy olly izét Nürnbergből.

Szerencsés és esés. Caenban (francia ország) két napszámos valamely épülő háznál dolgozván, a' keresztül tört állásról, mely 56 lábnyi magas volt, egyenesen a' kövezetre zuhant. Ijedve tódult össze a' nép olly véleménynel, hogy a' szerencsétleneket egészen összezúzva találandja; de ime! mind a' ketten nyugodtan felkelnek a' földről 's legkisebb sértést se mutatának. Az emberek biztaták őket, mennének valamely seborvoshoz 's vágassanak magokon eret; de ők úgy gondolák, hogy egy pohár bor nekik jobb szolgálatot teendne, csak pénzök volna. Magából értetődik, hogy találkoztak jószívűek, kik ezen kívánságukat teljesedhetésre segíték. A' két napszámos tehát legjobb kedvvel egy palaczk bort kiűritett, 's azután, minden rossz következtetések nélkül, munkáját tovább folytatá. — Igen ehhez hasonló esés volt ama palóczi pór is hazánkban, ki, mint a' krónika emlékezik, urasága padlásán dolgozván, midőn a' padlás száján a' buza-zsákot beakará emelni, — talán az udvaron alatta álló uraságra bámultában — a' súlyirányt elveszté, 's a' földre zuhant. Ijedve száladának össze a' cselédek, az uraság pedig szánakodva kérde: „Mi baj Bandi?“ — „Semmi biz' teens uram, csak le leptem“ mondá Bandi. De a' krónika nem emlékezik róla, hogy Bandi borra valót kapott-e.

aa.

Szórejtvény.

1) Három elsőm szent ígét szóll	2) Fő négye a' hajdankorból
A' lelkeket hódítja,	Egy magyar hősnek neve,
Az egész bár lábra való,	Ki utóbb a' pártos résznek
Az asszonyok kormánya.	Lön vezére és feje.
Férj vigyázz, vesztet ne ülj,	Hármát bizd arra, kinek az
Nehogy ez alá kerülj.	Elszórt egész létet ad;
L. Ernestina.	De az észre ne bizzad
	Készítendő ruhádat.
	L. K. Egerből.

Előbbi rejtvény: MIMI.

Szerkezi Róthkrepf Gábor, halpiarcz 86. szám.

Nyomt. Trattner-Károlyi, úti utsza 612.